

Årsrapport for Mjøsmuseet 2019

Styret

Styret for Mjøsmuseet AS har etter Generalforsamlingen i 2018 bestått av leder Jan Torkehagen, nestleder Gunhild Aalstad, Mona Myrland, Georg Jenssen og ansattes representant Silje Cathrin Fylkesnes

Hovedutfordringer

I Kulturrådets evaluering av Mjøsmuseet for 2019 ble det trukket fram at:

«Mjøsmuseet er med 18,1 lønnede årsverk (14,2 i faste stillinger) en nokså liten organisasjon. Driftsinntektene i 2019 var på 31 mill. kroner. Ordinært driftstilskudd fra Kulturdepartementet utgjorde 52 % av samlet ordinært driftstilskudd fra departement, fylkeskommune og kommune. Samlingene teller 31 000 gjenstander, 79 bygninger og 820 000 fotografier. Museet forvalter også arkiv/kildesamlinger, 4 teknisk-industrielle anlegg, 440 dekar kulturlandskap og 58 dekar hageanlegg. Museet rapporterer om besøk på 11 arenaer.»

«Oppsummering av museumsfaglige vurderinger: Blant de museumsfaglige hovedområdene er Mjøsmuseets arbeid med formidling og samlingsforvaltning vurdert som tilfredsstillende i 2019. Museet rapporterer derimot tynnere på forskning, som de også mangler planverk for. Men det vurderes likevel som positivt at museet publiserte en fagfellevurdert artikkel for første gang siden 2011. Innen formidling har museet blant annet fortsatt arbeidet med å forbedre innholdet i sine skoletilbud. Museet ser ut til å jobbe planmessig for å imøtekomme utfordringer innen samlingsforvaltning, blant annet når det gjelder forbedring av oppbevaringsforhold.»

Styret vedtok i 2019 følgende større saker:

- Vedtak om iverksettelse av bygging av nytt gjenstandsmagasin
- Vedtak om Formidlingsplan for Mjøsmuseet 2020-2022
- Vedtak om ny Samarbeidsavtale med Toten historielag
- Jobbing med Strategiplan for 2020-2023

Formidling

Målet for 2019 var å stabilisere og øke totalbesøket på over 30 000. Det har vi klart og i tillegg har vi økt kvaliteten på formidlingen, spesielt gjennom DKS-tilbudet vårt. Mjøsmuseet hadde i 2019 totalt 34 336 besøkende på 9 forskjellige besøkssteder. Det er gjort et stort arbeid med å revitalisere innholdet i formidlingen. Spesielt i prosjektene knyttet til Den kulturelle skolesekken. Gruppebesøk, skolebesøk og arrangementer utgjør den største delen av besøket. Det har vært 25 184 besøk på museets hjemmesider i 2019.

Kunst-, kultur- og integreringsprosjekt Flere farger Toten har vært et vellykket samarbeidsprosjekt sammen med de tre kommunene i regionen. Mjøsmuseet har også blitt en fast samarbeidspart med flere formidlingsopplegg i akevittfestivalen. De store arrangementene hadde ikke vært mulig uten et stort engasjement og deltaking fra mange frivillige lag og foreninger. Økt tilstedeværelse på digitaltmuseum.no har fornyet dialogen

mellom museet og innbyggerne. 5453 gjenstander og 10 350 fotografier lå ved årsskiftet ute på digitaltmuseum.no.

Forskning

Målet har vært å tilrettelegge våre samlinger for forskning og vitenskapelig virksomhet. Hvert år gir museet ut en egen årbok og også i 2019 inneholder den flere vitenskapelige artikler. I samarbeid med fylkesarkeologen i Oppland har vi gjennomført tidkrevende vitenskapelige undersøkelser av park og kulturlandskap for å registrere alle spor og kulturminner på Amtmannsgården Stenberg. Mjøsmuseet er medlem av følgende museumsnettverk:

Arbeiderkultur

Demokrati og menneskerettigheter

Drakt og tekstil

Foto

Herregårder

Musikk og musikkinstrumenter

Tradisjonshåndverk og bygningsvern

Museets landskapsarkitekt Heidi Froknestad fikk i 2019 godkjent en fagfelleurdert artikkel om parken på Gjøvik gård.

Samlingsforvaltning

Digital registrering og tilgjengeliggjøring via Digitalt Museum har også i 2019 vært en prioritert satsning for museet. Det har blitt sikret og tilgjengeliggjort 1 500 gjenstander i løpet av året. Førende for arbeidet har vært tømning av bygninger som har blitt avhendet, samt tømning av deler av leid lager. Publiseringen på digitaltmuseum.no fungerer svært godt som formidling. Det blir mye brukt og vi har fått mange tilbakemeldinger fra publikum. I 2019 hadde Mjøsmuseet **xxxxxx** visninger på Digitalt museum.

Det er gjort en stor jobb med rydding og avhending av gjenstander. Vi har jobbet systematisk med oppfølging av vår sikringsplan i 2019. Sprinklinsanlegget på låven på Gjøvik gård ble satt i drift i 2019 og det er gjort omfattende planlegging for sprinkling på Tingbygningen på Hunn og på Drengstua på Gjøvik gård. Vi har gjennomført omfattende vedlikehold på en rekke antikvariske bygninger, spesielt som forebyggende arbeid knyttet opp til økte klimautfordringer. All innsamling var i 2019 stort sett i tråd med planen. Inntaket er svært begrenset. I 2019 ble Roksvoll butikken på Stenberg avhendet.

Immateriell kulturarv

Museet har store samlinger med intervjuer og musikkopptak. Det meste er digitalisert. Hvert år foretas det ny immateriell dokumentasjon. Vi har en hel stilling som jobber med tradisjonsmusikkformidling og -arkivering. Gjennom denne stillingen blir barn og unge opplært og kjent med lokale musikktradisjoner. Alle skolebarn i Gjøvik, Østre og Vestre Toten får et pedagogisk opplegg fra tradisjonsmusikeren gjennom skoleløpet. Gjennom bygningsvernrådgivertjenesten vår og gjennom egne håndverkere, holder vi tradisjonshåndverk i hevd. Særlig gjennom arbeidet med Mjøsas Ark jobber vi med kunnskap om naturen, forurensning og klimautfordringer. Skikker, festkultur og mattradisjoner blir dokumentert og holdt i live, spesielt gjennom Amtmannsgarden Stenberg der vi har gjort omfattende vitenskapelig dokumentasjon, utgitt kokebok, holdt foredrag og drevet matformidling gjennom menyen på kaféen.

Bygningsvernråd giver

Bygningsvernrådet skal ikke være en del av forvaltningen, men gjøre faglige vurderinger, veilede og gi råd til forvaltningen og eiere av verneverdige bygninger i kommunene Gjøvik, Vestre Toten og Østre Toten. Arbeidstiden har blitt bruk med ca 1/3 på henholdsvis private eiere av verneverdige hus, kommunene/fylkeskommunen og Mjøsmuseet. Alle de tre kommunene har nå vedtatt utarbeidelse av Kulturminneplan.

Bygningsvernrådet har vært involvert i svært mange saker og prosjekter knyttet til verneverdig bebyggelse i regionen vår. Det er utarbeidet en egen årsrapport for bygningsvernrådgivertjenesten for 2019.

Opplandsarkivet

Opplandsarkivet er et samarbeidstiltak om privatarkiv mellom Oppland Fylkeskommune og de fem konsoliderte musea i Oppland: Valdresmusea, Gudbrandsdalsmusea, Randsfjordmuseet, Mjøsmuseet og Stiftelsen Lillehammer museum. Opplandsarkivet har 14 avdelinger og 4 av disse er folke - og tradisjonsmusikkarkiver. Opplandsarkivets sekretariat med en ansatt er lagt til Mjøsmuseet på Kapp Melkefabrikk.

Mjøsmuseet er en del av Opplandsarkivet med egen arkivansvarlig og omfattende arkiver fordelt på de to avdelingene Eiktunet og Kapp Melkefabrikk. Arkivet er en viktig og integrert del av samlingsforvaltningen, formidlingen og forskningen ved Mjøsmuseet. Museet har også et tradisjonsmusikkarkiv på Tingbygningen på Hunn med en egen tradisjonsmusikkarkivar. Ved utgangen av 2019 hadde Mjøsmuseet (1705) hyllemeter med privatarkiver. Noe av dette materialet er publisert på arkivportalen.no. Museet har 5060 timer lydopptak med tradisjonsmusikk og intervjuer. I 2019 var det 268 arkivbesøk på lesesalene og en rekke henvendelser til arkivet.

Frivillighet

Mjøsmuseets arbeid er nært knyttet opp til samarbeidet med frivillige. Det frivillige arbeidet ved museet har et veldig varierende innhold. På Minnesund gjør Foreningen Mjössamlingene en stor innsats med restaurering, vedlikehold og drift av museets fartøyer. Der er det stor aktivitet gjennom hele året og det skjer også mye bygningsrestaurering på dugnad. Flere frivillige gjør en stor innsats i registrering av fotografier, bøker og arkiver. I 2019 har flere frivillige bidratt mye inn i gjenstandsprosjektet knyttet til gjenfinning, renhold, registrering, fotografering og magasinerings av gjenstander. Både med vedhugging og i prosjektet Skogsdrift med hest på Stenberg, skjer det et stort frivillig arbeid. Veldig mange frivillige bidrar i forbindelse med museets arrangementer. Uten denne innsatsen ville de ikke blitt avviklet i et så stort omfang.

Økonomi

Årsregnskapet viser et overskudd på kr. 1 277 180. Aksjekapitalen er på kr. 100 000, og sum egenkapital er kr. 4 755 001. Hovedårsaken til overskuddet skyldes lavere driftsutgifter, særlig på strøm, renteinntekter og reduserte personalkostnader med refusjon av sykepenger og reduserte pensjonskostnader opp mot budsjett. Siden egenkapitalen er på et tilfredsstillende nivå, vil styret prioritere noe bruk av egenkapital til realisering av planlagt gjenstandsmagasin. Totalomsetningen i 2019 var på 31 millioner kroner. Byggeprosjektet for nytt gjenstandsmagasin forklarer de store tallene for 2019.

Arbeid framover

Mjøsmsueet har nå gjennom flere år tatt etter et stort etterslep på bygningsvedlikeholdet. På grunn av lav basisfinansiering og få årsverk i forhold til samlingens størrelse har arbeidet med samlingsforvaltning blitt prioritert på bekostning av forskning og til dels formidling.

Kapp, den 21. august 2020

Arne Julsrud Berg
direktør